

Аналітична записка

з питань порівняльного законодавства щодо розміру заробітної плати та монетизованих пільг членів парламентів, членів урядів та глав держав*

***Анотація.** В аналітичній записці розкрито питання розміру заробітних плат, а також передбачених законодавством монетизованих пільг членів парламентів (членів палат парламентів), голів та членів урядів (вищих органів виконавчої влади), глав держав (президентів або найвищих посадових осіб держав, що здійснюють представницькі функції та повноваження) G7 – США, Канади, Великої Британії, Японії, Німеччини, Франції, Італії, а також держав-членів Європейського Союзу, інституцій Європейського Союзу та інших держав, зокрема Республіки Казахстан, Держави Ізраїль, Південної Кореї, Сінгапуру, Китаю.*

***Ключові слова:** заробітна плата, соціальні гарантії державних службовців, соціальні пільги, преміювання, компенсування витрат, допомога на облаштування.*

Вступ

У державах-членах Європейського Союзу (далі – ЄС) та інших державах час від часу до визначення розмірів заробітних плат або винагороди глав держав (президентів, королів), а також членів парламентів і урядів застосовуються різні підходи в залежності від політичного курсу держави, національного економічного благополуччя, потреб державного представницького інтересу, традицій^{1,2,3,4}.

Інформація про заробітні плати та інші складові винагороди за роботу в парламенті як головному представницькому органі держави, членів урядів та президентів (головних представницьких осіб держав) перевищують середні заробітні плати кожної з держав, відомості про які відображені в цьому дослідженні. Крім того, така категорія посадових осіб забезпечується значними соціальними пільгами і гарантіями, витрати на які покриваються з бюджету кожної держав. Члени парламентів мають значні соціальні пільги, серед яких компенсації за житло, транспорт у разі переміщення такої особи для виконання своїх повноважень, спеціальне медичне обслуговування та страхові виплати; президенти держав, крім соціальних пільг та повного державного забезпечення на час здійснення повноважень та після їх закінчення, мають право на спеціальне пенсійне забезпечення, окремі вихідні виплати, медичне та соціальне

¹ Sponchiado L. La rémunération et les avantages matériels des membres du pouvoir exécutif français. Note #18 Mars 2021.Observatoire de l'Éthique Publique. URL: [https://hal.u-pec.fr/hal-03624494/file/NOTE_SPONCHIADO_La-remune-%CC%81ration-et-avantages-mate%CC%81riels-des-membres-du-pouvoir-exe%CC%81cutif-franc%CC%A7ais\(3\).pdf](https://hal.u-pec.fr/hal-03624494/file/NOTE_SPONCHIADO_La-remune-%CC%81ration-et-avantages-mate%CC%81riels-des-membres-du-pouvoir-exe%CC%81cutif-franc%CC%A7ais(3).pdf)

² Das sind die 10 bestbezahlten Staats- und Regierungschefs. Das investment. URL: <https://www.dasinvestment.com/das-sind-die-10-bestbezahlten-staats-und-regierungschefs/?viewall>

³ Verdienst aufgeschlüsselt: Wie werden Politiker in Deutschland bezahlt? Parlament Jobs. URL: <https://parlamentjobs.de/wie-werden-politiker-bezahlt/#/>

⁴ Salarissen van politieke ambtsdragers. PARLEMENT.com onder redactie van het Montesquieu Instituut. URL: <https://www.parlement.com/salarissen-van-politieke-ambtsdragers>

забезпечення, а також для екс-президентів закріплене право на довічну державну охорону, яка фінансується також із державного бюджету.

Основна частина

У цьому аналітичному огляді цифрові відомості про розміри заробітних плат, винагород чи інших компенсаційних виплат посадовців наведені з використанням середніх курсів конвертації світових валют по відношенню до української національної валюти і національної валюти США за середнім банківським курсом українського інформаційно-фінансового порталу www.minfin.com.ua⁵ станом на 06.01.2026.

США

Згідно з пунктом 7 розділу 1 статті II Конституції США встановлено, що зарплата Президента США «не може бути збільшена або зменшена протягом періоду, на який він був обраний», а також закріплено, що «Президент у встановлені терміни отримує за свої послуги компенсацію»⁶. Відповідно до 27-ї поправки до Конституції США⁷ закон, який збільшує або зменшує зарплату членів Конгресу, перш ніж набрати чинність, має бути обговорений виборцями, забезпечуючи публічну підзвітність.

Відповідно до § 102 підрозділу 2 Розділу II Кодексу Сполучених Штатів Америки⁸ встановлені заробітна плата та додаткові виплати передбачені для посади Президента США: Президент отримує повну винагороду за свої послуги протягом терміну, на який він був обраний, що складає у загальній сумі **400 000 дол.** на рік (16 880 000,00 грн), яка виплачується щомісяця (не змінювалася з 1999 року), а також додаткову компенсацію витрат у розмірі **50 000 дол.** (2 110 000,00 грн) для покриття витрат, пов'язаних з виконанням його офіційних обов'язків або що виникають у зв'язку з ними. Будь-яка невикористана сума такої доплати повертається до бюджету відповідно до підрозділу 1552 Розділу 31 Кодексу Сполучених Штатів Америки. Сума доплати не включається до валового доходу Президента. Він також має право користуватися меблями та іншими речами, що належать державі і зберігаються в Білому домі.

Заробітні плати парламентарів США встановлені відповідно до Закону про реформу етики 1989 року⁹, який пов'язує встановлення розмірів заробітних плат з економічними показниками вартості життя в США. Закон про реформу етики 1989 року запровадив автоматичну формулу для щорічного коригування вартості життя (COLA) на основі індексу оплати праці.

⁵ Український портал про фінанси та інвестиції Minfin.com.ua. URL: <https://minfin.com.ua/currency/converter/1-ils-to-usd/>

⁶ D. Roos. How - and How Much - Are US Presidents Paid? November 04, 2025. URL: <https://www.history.com/articles/presidential-salaries>

⁷ Twenty-Seventh Amendment. Constitution of the United States. URL: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-27/>

⁸ 3 U.S.C. United States Code, 2011 Edition. Title 3 - THE PRESIDENT. CHAPTER 2 - OFFICE AND COMPENSATION OF PRESIDENT. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2011-title3/html/USCODE-2011-title3-chap2-sec102.htm>

⁹ H.R.3660 - Ethics Reform Act of 1989. URL: <https://www.congress.gov/bill/101st-congress/house-bill/3660>

Відповідно до положень §§4501-4538 Глави 45 Розділу 2 підрозділу 2 Кодексу США встановлюються винагороди за працю членів Парламенту США¹⁰, відповідно до яких більшість членів отримують заробітні плати у розмірі близько **174 000 дол.** (7 342 800 грн) на рік, а Керівники Палати представників США та їх робочих органів (спікер, лідери більшості та меншості) заробляють більше (орієнтовно **193 400-223 500 дол.** на рік у гривневому еквіваленті – 8 161 480-9 431 700 грн). Наразі заробітні плати членів Парламенту США (станом на кінець 2025 року)¹¹ становлять:

- конгресмени – **173 900 дол.** (7 338 580 грн) на рік;
- спікер Палати представників Конгресу – **223 500 дол.** (9 431 700 грн) на рік;
- лідери парламентської більшості та меншості (Палата представників і Сенат) та спікер Сенату – **193 400 дол.** (8 161 480 грн) на рік.

Відповідно щороку відбувається автоматичне коригування з індексацією, тобто пропонується потенційна річна норма COLA (близько 3,2% у 2026 році).

Окрім базової зарплати, члени Парламенту США отримують різні доплати та пільги відповідно до Закону про асигнування законодавчої гілки влади на 2025 фінансовий рік (FY2025)¹².

Окремі доплати передбачені членам Палати представників США шляхом компенсування їх витрат за договорами на допоміжний персонал, офісні витрати, проїзд до округу та кореспонденцію для виконання членами Палати їхніх офіційних та представницьких функцій.

Договори MRA укладаються на покриття допоміжних витрат членів палат на рік та мають наступне спрямування: організація апарату помічників, витрати на який станом на 2025 рік склали до **1 434 751 дол.** (60 546 492,2 грн) на кожного члена Парламенту; витрати на офісні потреби на 2025 рік становили **134 412 дол.** (5 672 186,4 грн) на кожного члена Парламенту; витрати на проїзд та оренду місцевого офісу; транспортні витрати в межах виборчого округу для членів Конгресу. Аналогічні компенсаційні витрати передбачені для сенаторів США (SOPROEA), тобто представницькі витрати на персонал та утримання офісів. У середньому у 2025 році представницька доплата у Палаті представників становить **1 900 000 дол.** (3 393 669 815,2 грн), а аналогічна представницька доплата (SOPROEA) для сенаторів США становить **4 570 000 дол.** (192 854 000 грн) для покриття заробітної плати персоналу, проїзду та офісного приладдя.

Означені суми залежать від штату, кількості населення та відстані від Вашингтона. На відміну від більшості федеральних службовців, сенатори повинні купувати медичне страхування через біржу DC Health Link відповідно до Закону про захист пацієнтів та доступну медичну допомогу¹³, при цьому Уряд оплачує частину таких страхових внесків. Сенатори мають право на участь у

¹⁰ 2 U.S. Code Chapter 45 Subchapter II Part A - Amount and Type. Legal Information Institute (LII). URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/2/chapter-45/subchapter-II/part-A>

¹¹ Congressional Salaries and Allowances: In Brief. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/RL30064>

¹² S.4678 - Legislative Branch Appropriations Act, 2025. URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/4678>

¹³ H.R.3590 - Patient Protection and Affordable Care Act. URL: <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-bill/3590>

програмі парламентського страхування життя федеральних службовців (FEGLI)¹⁴. Сенатори також беруть участь у Пенсійній системі для федеральних службовців (FERS)¹⁵ або у Пенсійній системі державних службовців (CSRS)¹⁶.

Кожному сенатору передбачається і компенсаційна доплата на облаштування. Для сенаторів передбачена компенсаційна доплата в розмірі **40 000 дол.** (1 693 025,60 грн) на меблі для одного або кількох офісів, якщо загальна площа офісних приміщень не перевищує 5 000 квадратних футів. Для сенаторів передбачено можливість придбання меблів та предметів інтер'єру із затвердженого списку. Меблі та предмети інтер'єру постачаються та обслуговуються Офісом архітектора Капітолію (як для приміщень в офісних будівлях Сенату) та старшим сенатським офіцером (як для офісів у Капітолії).

Канада

Відповідно до пункту 8 частини першої статті 91 Конституції Канади¹⁷ встановлення та забезпечення заробітної плати та допомоги посадовцям Уряду Канади належить Королеві, а Парламент Канади має надати рекомендації та згоду.

Відповідно до виданого Палатою громад Посібника з виплат та послуг для членів Парламенту¹⁸, зарплата на 2025 рік становить **209 800 канадських доларів** (139 309,77 дол., 5 947 830 грн). Стаття 63 Закону про Парламент Канади визначає, що члену кожної палати Парламенту надаються виплати на відшкодування витрат на переїзд, транспорт, проїзд та телекомунікації. Також стаття визначає, що щорічно кожному міністру, члену, який обіймає визначену посаду в Палаті громад та кожному зі спікерів Сенату та Палати громад виплачується допомога на транспортні засоби у розмірі **2000 канадських доларів** (1 328,02 дол., 56 700 грн). Члени Парламенту також мають право на доступ до різних страхових планів, які забезпечують захист у разі хвороби, інвалідності або смерті; витрати на переїзд, якщо члени змінюють своє основне місце проживання і переїжджають до Національного столичного регіону (NCR) або інше місце проживання в NCR; особисті, сімейні, фінансові, юридичні, професійні, консультаційні послуги з питань способу життя, харчування, здоров'я та благополуччя конфіденційні та добровільні консультаційні послуги членам, їхнім подружжям та їхнім утриманцям; Бюджет офісу члена (МОВ), що використовується для виплати членам Парламенту зарплат працівникам, за договорами на надання послуг, деяких операційних та дорожніх витрат, а також інших витрат.

Стаття 4 Закону про зарплати¹⁹ визначає, що річна зарплата Прем'єр-міністра дорівнює референтній сумі винагороди, зазначеній у статті 54.1 Закону про Парламент Канади, помноженій на 50 відсотків, а річна зарплата міністрів

¹⁴ Federal Employees Group Life Insurance. URL: <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/snow-dismissal-procedures/hurricane-guidance/benefits/federal-employees-group-life-insurance/>

¹⁵ FERS Information. URL: <https://www.opm.gov/retirement-center/fers-information/>

¹⁶ CSRS Information. URL: <https://www.opm.gov/retirement-center/csrs-information/>

¹⁷ THE CONSTITUTION ACTS 1867 to 1982. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/Const/page-3.html#docCont>

¹⁸ Member's Allowances and Services Manual. House of Commons. Canada. 2025. URL: <https://www.ourcommons.ca/Content/MAS/mas-e.pdf>

¹⁹ Salaries Act. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-3/index.html>

дорівнює референтній сумі винагороди, зазначеній у статті 54.1 Закону про Парламент Канади, помноженій на 24 відсотки. Відповідно до Посібника з виплат та послуг для членів Парламенту зарплата у 2025 році Прем'єр-міністра дорівнює **209 800 канадських доларів** (139 309,77 дол., 5 947 830 грн), а зарплата міністрів дорівнює 99 900 канадських доларів (66 334,82 дол., 2 832 165 грн). Як члени Парламенту, Прем'єр-міністр та міністр мають доступ до всіх вказаних вище пільг та виплат.

Закон про Генерал-губернатора²⁰ визначає систему обчислення заробітної плати. На 2025 рік сума заробітної плати становить **366 600 канадських доларів** (243 426,86 дол., 10 393 110 грн) відповідно до звітності Уряду Канади²¹. Відповідно до того ж звіту Секретаріат Генерал-губернатора також здійснює додаткові витрати (проживання, охорона, подорожі, протокольні заходи тощо), які забезпечують виконання функцій генерал-губернатора.

Європейський Союз

Як зазначено на офіційному сайті Європейського Парламенту (далі – ЄП)²², усі члени ЄП отримують однакову зарплату за виконання своїх посадових обов'язків. Заробітна плата депутата ЄП встановлюється на рівні 38,5% від базової зарплати судді Європейського суду з прав людини, як це визначено у статті 10 Статуту депутатів Європарламенту²³. Зарплата виплачується з бюджету ЄП та підлягає оподаткуванню ЄС та сплаті страхових внесків, при цьому держави-члени також можуть оподатковувати зарплату національними податками. Наразі місячний посадовий оклад членів ЄП до оподаткування становить **11 255,26 євро** (13 036,01 дол., 556 572,6 грн), а після оподаткування становитиме **8 772,7 євро** (10 160,67 дол., 433 810,01 грн). Згідно Статуту колишні члени ЄП мають право на пенсію за віком із 63 років. Пенсія дорівнює 3,5% від зарплати членів ЄП за кожен повний рік чинності мандата ЄП та 1/20 (одній дванадцятій) від цієї суми за кожен наступний повний місяць виконання повноважень депутата ЄП, але не більше 70% від зарплати члена ЄП загалом. Витрати на такі пенсії покриваються з бюджету Європейського Союзу.

Члени ЄП отримують різні надбавки для покриття витрат, понесених під час виконання своїх парламентських обов'язків. Розмір цієї доплати наразі становить **4 950 євро** (5 733,16 дол., 244 777,5 грн) на місяць.

Витрати, що підлягають компенсації, вважаються витрати на утримання та обслуговування офісу, канцелярське приладдя, офісне обладнання, представницьку діяльність або адміністративні витрати. Однак, таку допомогу може бути зменшено вдвічі у разі невідвідування без поважних причин більше половини пленарних засідань депутатом ЄП протягом одного парламентського року (тобто з вересня до серпня).

²⁰ Governor General's Act. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/G-9/index.html>

²¹ Section 22: Ministry summary. URL: <https://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/recgen/cpc-pac/2025/vol2/bsgg-oggs/spm-ms-eng.html>

²² Salaries, pensions, allowances. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/faq/11/salaries-pensions-allowances>

²³ 2005/684/EC, Euratom: Decision of the European Parliament of 28 September 2005 adopting the Statute for Members of the European Parliament (2005/684/EC, Euratom). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32005Q0684>

Більшість засідань ЄП, зокрема пленарні засідання, засідання комітетів та засідання політичних груп відбуваються в місті Брюссель або місті Страсбург. Після пред'явлення підтверджуючих документів членам ЄП відшкодовується фактична вартість їхніх проїзних квитків для участі в таких засіданнях, включно з авіаквитком бізнес-класу D (або аналогічного), квитком на потяг першого класу або до **0,58 євро** (0,67 дол., 28,68 грн) за кілометр для поїздок на автомобілі (максимум до 720 км на поїзду та 60 000 км на рік).

Стосовно компенсування транспортних витрат, для діяльності в межах держави-члена, в якій вони були обрані, дорожні витрати відшкодовуються відповідно до системи звичайних дорожніх витрат (однак, без виплати надбавок за відстань та тривалість), до максимальної річної кількості поїздок повітряним або залізничним транспортом.

За діяльність за межами держави-члена, в якій вони були обрані, членам може бути відшкодовано витрати на проїзд, проживання та пов'язані з цим витрати на суму до максимальної річної суми **5500 євро** (6 370,18 дол., 315 005,4 грн), яка може щорічно індексуватися. Стосовно компенсування витрат на проживання під час відрядження (добові), ЄП може компенсувати фіксовану суму у розмірі **350 євро** (405,4 дол., 17 307,5 грн) на день (у 2024 році). Ця сума щорічно індексується для покриття всіх витрат на проживання під час парламентської діяльності, за умови, що вони підтвердять свою присутність (наявність підпису в офіційному реєстрі). Якщо член ЄП не бере участі щонайменше у половині поіменних голосувань у дні голосування на пленарних засіданнях, надбавка зменшується вдвічі, навіть якщо член Парламенту присутній. У випадку засідань, організованих за межами Європейського Союзу, добові становлять **175 євро** (202,68 дол., 8 653,75 грн).

Також кожному члену ЄП на всі витрати, пов'язані з помічниками у 2025 році, надавалася сума **30 769 євро** (35 637,12 дол., 1 521 527,05 грн) щомісяця.

Заробітна плата Голови Європейської Комісії визначається відповідно до Регламенту (ЄЕС, Євратом, ЄСВС) № 259/68²⁴ та в 2025 році становила **34 412 євро** на місяць (39 856,5 дол., 1 701 673,4 грн), а розмір базового посадового окладу (винагороди) члена Комісії становив **25 910 євро** (30 009,3 дол., 1 281 249,5 грн).

Велика Британія

Правове регулювання зарплат і монетарних пільг у Великій Британії розділене на дві великі частини: зарплати й доплати посадовців Уряду (Прем'єр-міністр, міністри, інші урядові посади) регулюються спеціальними актами (передусім Законом про міністерські та інші зарплати 1975 року), та зарплати та витрати членів Парламенту (MPs), що встановлюються і адмініструються незалежним органом – Independent Parliamentary Standards Authority (IPSA),

²⁴ Regulation (EEC, Euratom, ECSC) No 259/68 of the Council of 29 February 1968 laying down the Staff Regulations of Officials and the Conditions of Employment of Other Servants of the European Communities and instituting special measures temporarily applicable to officials of the Commission. URL: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1968/259\(1\)/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj/eng)

відповідно до Закону про парламентські стандарти 2009 року²⁵ та Закону про конституційну реформу та управління 2010 року²⁶.

Право міністрів на отримання заробітної плати викладено в Законі про міністерські та інші зарплати 1975 року²⁷. У Додатку 1 до Закону про міністерські та інші зарплати наведено детальну інформацію про зарплати, що виплачуються різним міністрам, а Розділ 1А передбачає щорічне збільшення міністерських та інших зарплат на основі середнього збільшення заробітної плати вищих державних посадовців (у разі такого збільшення). Незважаючи на це положення, протягом кількох років підвищення міністерської заробітної плати дозволялося Законом, але не було здійснено: міністерські зарплати були заморожені та залишаються такими.

Річна заробітна плата членів Уряду складає: Прем'єр-міністр – **76 762 фунтів стерлінгів** (101 672,12 дол., 4 340 891,10 грн); канцлер скарбниці – **68 827 фунтів стерлінгів** (91 162,12 дол., 3 892 166,85 грн); державний секретар (міністр), лорд-голова Ради, лорд-хранитель Малої печатки, канцлер герцогства Ланкастерського, генеральний скарбник – **68 827 фунтів стерлінгів** (91 162,12 дол., 3 892 166,85 грн), якщо вони є членами Кабінету Міністрів та членами Палати громад, **101 038 фунтів стерлінгів** (133 825,95 дол., 5 713 698,90 грн), якщо вони є членами Кабінету Міністрів та не є членами Палати громад, **33 002 фунтів стерлінгів** (43 711,51 дол., 1 866 263,10 грн), якщо вони не є членами Кабінету Міністрів та є членами Палати громад, **78 891 фунтів стерлінгів** (104 492 дол., 4 461 286,05 грн), якщо вони не є членами Уряду та членами Палати громад.

Згідно із Законом «Про міністерські та інші пенсії та зарплати» 1991 року, міністри-члени Палати лордів, а також деякі представники опозиції та інші посадові особи, мають право на отримання допомоги для посадовців Палати лордів (LOHA). LOHA призначена для покриття додаткових витрат, пов'язаних з тривалим робочим часом у Лондоні, наприклад, щоб дозволити посадовцям залишатися в Лондоні на ніч під час виконання своїх обов'язків як посадовців Палати лордів. Існує дві ставки LOHA. Заявлена ставка визначається залежно від того чи знаходиться основне місце проживання заявника за межами чи в межах Лондона. Заявник, який проживає за межами Лондона, може вимагати компенсацію у розмірі **36 366 фунтів стерлінгів** (48 167,17 дол., 2 056 497,20 грн) на рік (як встановлено законодавством). Міністри-члени Палати лордів, що отримують зарплату та отримують LOHA і, як наслідок, не мають права на отримання Lords Day Allowance (Допомога з виплатою податків та зборів), що виплачується Палатою лордів. Міністри-члени Палати лордів, що не отримують зарплату, можуть обирати або отримувати LOHA, або Lords Day Allowance²⁸.

Усі члени Парламенту Сполученого Королівства, які склали присягу, отримують зарплату. Усі депутати мають право вимагати відшкодування витрат на найм допоміжного персоналу, офісних витрат та проїзду. Залежно від

²⁵ Parliamentary Standards Act 2009. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/13>

²⁶ Constitutional Reform and Governance Act 2010. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/25/contents>

²⁷ Ministerial and other Salaries Act 1975. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1975/27>

²⁸ Ministerial and other Pensions and Salaries Act 1991. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/5/contents>

виборчого округу, який вони представляють, вони також можуть вимагати відшкодування витрат на проживання в Лондоні або у своєму виборчому окрузі. Зарплати, відшкодування витрат, правила щодо витрат та максимальні суми, які можна вимагати, визначаються IPSA.

На 2025 рік місячна заробітна плата члена Парламенту визначена в **7825 фунтів стерлінгів** (10 364,29 дол., 442 503,75 грн). Спікер Парламенту, додатково до заробітної плати члена Парламенту, отримує виплати в розмірі 6,647 фунтів (8 804,03 дол., 375 887,85 грн), лідер опозиції отримує додаткові виплати в розмірі **4611 фунтів стерлінгів** (6 107,32 дол., 260 752,05 грн), голова комітету – **1569 фунтів стерлінгів** 2 078,15 дол., 88 726,95 грн)²⁹.

Поміж заробітної платні IPSA визначає для членів Парламенту: покриття витрат, пов'язаних із утриманням житла (оренда тощо): в Лондоні – **31 840 фунтів стерлінгів** (42 172,43 дол., 1 800 552 грн); за межами Лондону – **21 680 фунтів стерлінгів** (28 715,40 дол., 1 226 004 грн); щомісячну допомогу для членів Парламенту, чий межі виборчого округу входить до London Area (LALP) – **4 845 фунтів стерлінгів** (6 417,26 дол., 273 984,75 грн), та **1 725 фунтів стерлінгів** (2 284,78 дол., 97 548,75 грн); відшкодування витрат на офіс: Лондон – **39 560 фунтів стерлінгів** (52 397,65 дол., 2 237 118 грн); за межами Лондону – **35 930 фунтів стерлінгів** (47 589,68 дол., 2 031 841,50 грн); відшкодування витрат на персонал: Лондон – **281 980 фунтів стерлінгів** (373 485,63 дол., 15 945 969 грн); за межами Лондону – **263 370 фунтів стерлінгів** (348 836,48 дол., 14 893 573,50 грн); відшкодування витрат на поїздки, добові, відрядження: витрати на готель у Лондоні – **230 фунтів стерлінгів** за ніч (304,64 дол., 13 006,50 грн), витрати на готель у будь-якій іншій частині Сполученого Королівства – **165 фунтів стерлінгів** на ніч (218,54 дол., 9 330,75 грн), витрати на готель в Європі – **210 фунтів стерлінгів** на ніч (278,15 дол., 11 875,50 грн), ставки відшкодування пробігу: легковий автомобіль – **45 пенсів** за милю (60 центів США, 25,45 грн) (перші 10 000 миль, далі – **25 пенсів** за милю (33 центи США, 14,14 грн)), мотоцикл – **24 пенси** за милю (32 центи США, 13,57 грн), велосипед – **20 пенсів** за милю (26 центів США, 11,31 грн). Додатково члени Парламенту можуть також претендувати на фінансову допомогу, чия ставка не прямо встановлена в IPSA, зокрема по: інвалідності, безпеці, витратам в період розпуску Парламенту, витратам, пов'язаним із поверненням до роботи в Парламенті, відпусткою по догляду за дитиною³⁰.

Фінансування Королівського двору здійснюється через Спеціальний суверенний фонд (Sovereign Grant) відповідно до Закону про Суверенний фонд від 2011 року³¹, яким встановлено єдиний механізм покриття офіційних витрат Корони (оплата офіційних прийомів, персоналу, експлуатації палаців, поїздки

²⁹ MPs' pay & pensions. Independent Parliamentary Standards Authority. URL: <https://www.theipsa.org.uk/mps-pay-and-pensions>

³⁰ The Scheme of MPs' Staffing and Business Costs 2025-26. IPSA. 2025. URL: <https://assets.ctfassets.net/nc7h1cs4q6ic/6Xlc7EHPouxSut3nvRV9m/df2f4b216be151a6742924318e70c3d4/IPSAScheme2025-26.pdf>

³¹ Sovereign Grant Act 2011. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/15/contents>

тощо). За фінансовий рік 2024-2025³² Sovereign Grant становив **86 300 000 фунтів стерлінгів** (114 305 305,07 дол., 4 880 265 000 грн).

Бельгія

Відповідно до статті 71 Конституції Бельгії³³ встановлено, що члени Сенату не отримують заробітної плати, разом із тим, вони мають право на компенсацію своїх витрат у зв'язку зі своєю діяльністю. Розмір винагороди за здійснення своїх повноважень сенаторам сплачується та визначається Парламентом громади або регіону, який їх призначає, тобто Парламентом нідерландської лінгвістичної групи Брюссельського столичного регіону, Парламентом Французької Співдружності, Парламентом Німецькомовного Співтовариства, Фламандським Парламентом. Таким чином, утримання сенаторів відбувається з фонду Сенату. Також Конституцією встановлено, що в межах свого регіону сенатори мають право безкоштовного проїзду усіма засобами транспортного сполучення, що відносяться до державного фонду. Разом із тим, на час здійснення своїх представницьких повноважень особи, що переходять на державну службу, йдуть у «політичну відпустку», що регулюється нормами Федерального Закону про встановлення політичної відпустки для державних службовців³⁴, яким передбачено пільги та гарантії.

Натомість члени Палати представників Бельгії Федерального Парламенту Бельгії отримують суттєві зарплати, надбавки за здійснення представницьких функцій, компенсації за оренду житла у Брюсселі та інші, пов'язані з їх діяльністю, витрати. Однак, нещодавні реформи наприкінці 2025 року наклали тимчасове обмеження на індексацію таких витрат, зокрема було скорочено вихідні допомоги по закінченню дії мандата. Слід зазначити, що члени Парламенту Бельгії мають особливий статус, що включає зарплату, депутатське утримання і становить загалом **9 000 євро** (10 423,9 дол., 445 050 грн) на місяць. Ця сума складається з місячного посадового окладу, додаткової оплати особам, які займають керівні посади в Парламенті в середньому **34 577 євро** (40047,6 дол., 1709832,6 грн) на рік, а також відпустки та премії наприкінці року, залежно від пенсійних внесків, а також компенсації щомісячно на витрати на проживання (**1 650 євро** або 1 911,05 дол., 81 592,5 грн), утримання офісу (приладдя та канцелярські витрати) в середньому **2650 євро** (3 069,27 дол., 131 042,50 грн). Депутати та члени Уряду також сплачують внески до Пенсійного фонду, що розраховується на основі їхньої заробітної плати та вихідної допомоги.

Фінансування діяльності Короля Бельгії у 2025 році (як і в попередні роки) визначається Законом про загальний бюджет видатків (General Expenditure

³² Sovereign Grant and Sovereign Grant Reserve : Annual Report and Accounts 2024-25 Royal Household. 2025. URL: <https://www.royal.uk/sites/default/files/documents/2025-06/Sovereign%20Grant%20Annual%20Report%202024-25.pdf>

³³ LA CONSTITUTION BELGE. URL: https://www.senate.be/doc/const_fr.html

³⁴ 18 SEPTEMBRE 1986. - Loi instituant le congé politique pour les membres du personnel des services publics. (NOTE: Consultation des versions antérieures à partir du 28-07-1999 et mise à jour au 21-06-2019). URL: <https://refli.be/fr/lex/1986000341>

Budget)³⁵, а також Законом про Цивільний список (Civil List)³⁶. Зокрема, Закон про Цивільний список (Civil List) ухвалюється на початку правління кожного нового монарха та встановлює фіксовану суму на весь період його перебування на престолі (кошти, що виділяються державою Королю для гідного виконання королівських функцій, включаючи кошти на персонал, утримання палаців (серед яких, Королівський палац та замок Лакен тощо) та поточні витрати, якими керує Королівський двір), тобто для чинного короля Філіпа I – це Закон про Цивільний список від 27 листопада 2013 року, прийнятий після його сходження на трон. Стаття 2 Закону встановлює базову суму на рівні **11 554 000 євро** (13 382 018,9 дол., 571 345 300 грн) на рік, яка може бути змінена Законом про федеральний бюджет на поточний фінансовий рік.

Заробітна плата Прем'єр-міністра Бельгії на 2025 фінансовий рік склала **270 000 євро** (312 718,11 дол., 13 351 500 грн) на рік до оподаткування, що становить **22 500 євро** (26 059,84 дол., 1 112 625 грн) на місяць.

Італія

Статтею 84 Конституції Італії³⁷ встановлено, що заробітна плата та грошове забезпечення Президента визначаються законом. Відповідно до статті 1 Закону від 9 серпня 1948 року п. 1077³⁸ визначено заробітну плату Президента у розмірі дванадцяти мільйонів лір на рік, яка виплачується дванадцятьма щомісячними платежами. Незважаючи на те, що Закон є чинним, заробітна плата в Італії виплачується в євро і до 2022 року повна заробітна плата Президента становила **239 182 євро** (276 763,7 дол., 13 706 722,2 грн), але з 03.03.2022 вона була зменшена до **179 835,84 євро** (208 092,7 дол., 8 906 369,976 грн). Президент звільнений від сплати податків (стаття 10 Закону).

Відповідно до статті 69 Конституції Італії члени Парламенту отримують грошову винагороду, встановлену законом. Закон від 31 жовтня 1965 року п. 1261 визначає, що Бюро обох палат визначають розмір цих виплат таким чином, щоб вони не перевищували однієї дванадцятої максимальної валової річної зарплати посадовців, що обіймають посади голів палат Касаційного суду або рівнозначних посад. Станом на 2025 рік зарплата депутата становила **10 435 євро** (12 074,6 дол., 597 994,56 грн) на місяць. Стаття 2 Закону від 31 жовтня 1965 п. 1261³⁹ також визначає, що членам Парламенту виплачується добова допомога для покриття витрат на проживання в Римі, що також визначається Бюро обох палат. Станом на 2025 рік розмір такої допомоги становить **3 503,11 євро** (4 053,54 дол., 173 491,52 грн) на місяць. Разом із цим Бюро також передбачає **1 200 євро** на рік (1 388,5 дол., 59 430 грн) на відшкодування витрат на телефонні послуги та відшкодування витрат, пов'язаних із проїздом у розмірі **3 323,70 євро**

³⁵ Service public fédéral Stratégie et Appui. 20 DECEMBRE 2024. - Loi de finances pour l'année budgétaire 2025 (1). URL: https://www.stradalex.com/fr/sl_src_publ_leg_be_moniteur/toc/leg_be_moniteur_fr_30122024_1/doc/mb2024011768

³⁶ Moyens financiers. URL: <https://www.monarchie.be/fr/monarchie/liste-civile/moyens-financiers>

³⁷ La Costituzione Italiana Traduzione in Lingua Ucraina. URL: https://www.senato.it/sites/default/files/media-documents/Costituzione_UCRAINO.pdf

³⁸ LEGGE 9 agosto 1948, n. 1077. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1948-08-09:1077>

³⁹ LEGGE 31 ottobre 1965, n. 1261. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1965-10-31:1261!vig=>

(3 845,9 дол., 164 606,24 грн) на квартал, якщо подолана відстань становить 100 кілометрів або менше та **3 995,10 євро** (4 622,834 дол., 197 857,32 грн) за квартал, якщо відстань понад 100 кілометрів. Закон від 31 жовтня 1965 п.1261 також визначає особливий режим оподаткування для депутатів.

Закон від 8 квітня 1952 року п. 212⁴⁰ у статті 2 встановлює, що міністри, державні секретарі та їх заступники отримують посадовий оклад, що дорівнює загальному економічному режиму, що передбачений відповідно для персоналу I та II класів ієрархічної системи. Також статтею 2 Закону від 8 квітня 1952 року п. 212 встановлено, що Голова Ради Міністрів має право на оклад, який більший від окладу міністрів на 50 відсотків.

Закон від 09 листопада 1999 року п. 418⁴¹ у статті 1 встановлює, що міністри та заступники державного секретаря, які не є членами Парламенту, отримують доплату у розмірі встановленому для членів Парламенту, відповідно до Закону від 31 жовтня 1965 року п. 1261, за вирахуванням внесків на соціальне забезпечення та добробут. Міністр або заступник державного секретаря обирає доплату, зазначену в статті 1 Закону п.1261, або режим, зазначений у другому пункті статті 47 Закону від 24 квітня 1980 року п. 146. У Постанові від 15.11.2018 п. 29⁴² Міністерство економіки та фінансів уточнило, що міністри, які не є членами Парламенту, мають право на **9 203,54 євро** (10 649,6 дол., 455 805,3 грн) валової місячної зарплати. Міністри, які продовжують займатися депутатською діяльністю, отримують натомість зарплату, додаткові виплати та відшкодування витрат встановлені для депутата.

Франція

Основу для визначення заробітної плати Президента Франції, членів Парламенту та Уряду Франції закладено законом про державний бюджет на поточний фінансовий рік. На сьогодні це встановлено Законом про бюджет на 2025 рік від 14 лютого 2025 року № 2025-127⁴³ в межах бюджетного розділу «Належне функціонування державних органів» (Pouvoirs publics). Цим Законом передбачено видатки на утримання Президента та його апарату, Парламенту та Уряду Франції.

Відповідно до положень Декрету від 23 серпня 2012 року № 2012-983⁴⁴ Президент Республіки та члени Уряду отримують щомісячну зарплату, розраховану на основі зарплат державних службовців, які обіймають державні посади, віднесені до категорії «hors échelle» (поза стандартною шкалою оплати праці). Ця зарплата дорівнює подвійному середньому значенню найнижчої та найвищої зарплат у цій категорії.

Розмір заробітної плати (посадовий оклад) Президента, що визначений Декретом від 23 серпня 2012 року № 2012-983 станом на 2025 рік, становить

⁴⁰ LEGGE 8 aprile 1952, n. 212. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1952-04-08;212>

⁴¹ LEGGE 9 novembre 1999, n. 418. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1999-11-09;418>

⁴² Circolare del 15 novembre 2018, n. 29. URL: https://www.rgs.mef.gov.it/VERSIONE-I/circolari/2018/circolare_n_29_2018/

⁴³ LOI n° 2025-127 du 14 février 2025 de finances pour 2025 (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000051168007>

⁴⁴ Décret n° 2012-983 du 23 août 2012 relatif au traitement du Président de la République et des membres du Gouvernement. URL:

приблизно **16 039 євро** (18 559,14 дол., 794 331,4 грн) на місяць, що складається з: посадового окладу (Traitement de base) **12 457 євро** (14 414,3 дол., 616 932,92 грн) на місяць; доплати на покриття представницьких функцій за посадою (Indemnité de fonction), тобто 25% від посадового окладу **3 207 євро** (3 710,9 дол., 158 826,6 грн) на місяць; доплата на витрати на проживання (Indemnité de résidence) **373 євро** (431,6 дол., 18 472,8 грн) на місяць.

Крім того, відповідно до статті 19 Закону від 03 квітня 1955 року № 55-366 щодо розвитку кредитів, виділених на витрати Міністерства фінансів та економіки на 1955 фінансовий рік (I: Загальні витрати)⁴⁵, колишнім президентам Французької Республіки надається щорічна допомога, що дорівнює посадовому окладу державного радника на звичайній службі, яка наразі складає **6 000 євро** (6 942,75 дол., 297 150 грн). Декретом від 04 квітня 2016 року № 2016-1302 про матеріальну та кадрову підтримку, що надається колишнім президентам Республіки⁴⁶ визначено, що протягом 5 років їм надаються сім постійних співробітників, включаючи керівника апарату вищої категорії А та трьох співробітників рівня категорії А, а також двох військових, які належать до державної служби або отримують оплату від держави за контрактом. Колишнім президентам надаються мебльовані та обладнані приміщення відповідно до наданого їм персоналу, орендна плата, збори та загальні витрати яких також покриваються державою. Колишні президенти отримують компенсацію за рахунок покриття витрат на прийом, а також транспортних витрат для себе та одного зі своїх співробітників. Також, відповідно до частини другої статті 56 Конституції Франції⁴⁷, колишні президенти автоматично стають пожиттєвими членами Конституційної ради Франції.

Відповідно до положень статті 2 Декрету № 2012-983, валова місячна заробітна плата для міністрів та заступників міністрів встановлюється у розмірі 1,4 середнього розміру найвищої та найнижчої заробітної плати, отриманої державними службовцями, які обіймають державні посади, віднесені до категорії поза стандартною шкалою оплати праці. Відповідно в Прем'єр-міністра заробітна плата аналогічна президентській, що становить **16 039 євро** (18 559,14 дол., 794 331,4 грн) на місяць. Заробітна плата члена Уряду становить **10 647 євро** (12 319,9 дол., 527 292,6 грн) на місяць, що також складається з посадового окладу для найвищих посадових осіб державної служби «hors échelle», доплати на виконання представницьких функцій (Indemnité de fonction), доплати на житло (Indemnité de résidence).

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000026310466/#:~:text=Fait%20le%2023%20ao%C3%BBt%202012.>

⁴⁵ Loi n° 55-366 du 3 avril 1955 relative au développement des crédits affectés aux dépenses du ministère des finances et des affaires économiques pour l'exercice 1955 (I : Charges communes). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000503947>

⁴⁶ Décret n° 2016-1302 du 4 octobre 2016 relatif au soutien matériel et en personnel apporté aux anciens Présidents de la République. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000033189352/>

⁴⁷ Texte intégral de la Constitution du 4 octobre 1958 en vigueur. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur>

У 2025 році грошове забезпечення депутатів Національних зборів та членів Сенату Франції визначене Загальним кодексом державної служби⁴⁸ та регулюється Ордонансом від 13 грудня 1958 року № 58-1210⁴⁹. Парламентські надбавки розраховуються на основі зарплат державних службовців, які обіймають державні посади, віднесені до категорії «hors échelle». Підготовка парламентських бюджетів (бюджетів палат), на відміну від державного бюджету, який готується Урядом і приймається Парламентом, відбувається шляхом прийняття парламентських бюджетів та приймаються кожною з палат Парламенту окремо. Ця відмінна риса впливає з принципу фінансової автономії асамблей (стаття 7 Постанови № 58-1100 від 07 листопада 1958 року про функціонування парламентських асамблей).

До членів Парламенту застосовуються спеціальні правила винагороди, розроблені для захисту їхнього мандата та запроваджена спеціальна система доплат, що застосовується пропорційно до посадових окладів депутатів та сенаторів, відповідно до згаданого Ордонансу № 58-1210. Парламентські надбавки складаються переважно за тим самим принципом з трьох категорій, загальна сума яких становить **7 637,39 євро** (8 837,42 дол., 378 241,7 грн) щомісяця: базова доплата, пропорційно до окладу категорії державних службовців (**5 931,95 євро** (6 864,014 дол., 293 779,82 грн), без оподаткування); допомога на проживання (3% від базової допомоги – **177,96 євро** (205,92 дол., 8 813,46 грн); доплата за виконання функцій (25% від двох попередніх надбавок – **1 527,48 євро** (1 767,48 дол., 87 534,79 грн)).

Додаткові доплати надаються членам Парламенту, які обіймають певні посади, зокрема посада спікера Асамблеї (для спікера – Національної асамблеї **7 698 євро** (9 028,60 дол., 381 243,45 грн); для спікера Сенату – **7 591 євро** (8 783,74 дол., 375 944,27 грн)). Крім того, кожна з палат Парламенту може запроваджувати спеціальні механізми доплат. Наприклад, для компенсації нестабільного характеру виборної посади в палаті Парламенту виплачують вихідну допомогу певним членам парламенту, які не переобрані. Зокрема, в обох палатах доплати депутату несумісні з будь-якою іншою державною винагородою, за деякими винятками (наприклад, викладацька діяльність в університеті). Особливістю є також обмеження в праві на доплату, наприклад, в разі поєднання представницького мандату національного рівня з місцевим мандатом, то доплата за місцевий мандат не може перевищувати суму посадового окладу більше, ніж в 1,5 рази, що визначено Органічним законом від 25 лютого 1992 року № 92-175⁵⁰.

⁴⁸ Code général de la fonction publique. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000044416551/2022-03-01

⁴⁹ Ordonnance n° 58-1210 du 13 décembre 1958 portant loi organique relative à l'indemnité des membres du Parlement. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000705195>

⁵⁰ Loi organique n° 92-175 du 25 février 1992 modifiant l'ordonnance n° 58-1210 du 13 décembre 1958 portant loi organique relative à l'indemnité des membres du Parlement. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000347350>

Відповідно до Розпорядження Бюро Асамблеї від 29 листопада 2017 року № 12/XV було встановлено щомісячний аванс на «витрати на мандат» (AFM)⁵¹ для членів Парламенту, що становить **6 353 євро** (7 351,22 дол., 314 632,3 грн) для членів Парламенту, обраних у метрополії Франції (на материковій частині Франції).

Члени Парламенту також мають бюджет у розмірі **11 118 євро** (550 618,95 грн) на місяць, що виділяється на заробітну плату персоналу. Незалежно від будь-яких підвищень, прийнятих Колегією квесторів (палати), ця доплата до зарплати персоналу коригується відповідно до зарплат державних службовців⁵².

Національні збори покривають витрати своїх членів на проїзд у метро, мережі SNCF Transilien, авто carsharing-користування. З цією метою вони видають персоналізований проїзний квиток (картки Navigo Pass, Navigo Liberté+) членам, які регулярно їздять поїздом до свого виборчого округу, витрати на таксі в порядку компенсування. Щодо авіаперельотів, Національні збори щороку покривають такі витрати наступним чином:

1) для членів Парламенту метрополії: 80 перельотів між Парижем та виборчим округом, коли він обслуговується регулярним повітряним маршрутом; 12 поїздок до будь-якого пункту призначення за межами округу, у межах метрополії Франції;

2) Для депутатів від закордонних департаментів: 26 перельотів бізнес-класом між Парижем та виборчим округом для депутатів із закордонних департаментів; 16 перельотів бізнес-класом між Парижем та виборчим округом для депутатів із закордонних департаментів, обраних на території Тихого океану; 8 поїздок до будь-якого пункту призначення у всередині метрополії Франції.

Члени Парламенту від метрополії Франції також отримують щорічну матеріальну підтримку, призначену для придбання обладнання для автоматизації офісу і зв'язку в сумі **16 790 євро** (19 428,14 дол., 831 524,75 грн). При цьому менше половини членів Парламенту мають спальні місця у своїх кабінетах, а інша частина може отримувати часткове відшкодування за проживання в готелі в Парижі до **200 євро** (231,43 дол., 9 905 грн), а також до **1 200 євро** (1 388,55 дол., 59 430 грн) на місяць відшкодування на оренду житла в муніципалітеті за межами Парижу.

Німеччина

Відповідно до частини третьої статті 48 Основного Закону Німеччини⁵³ члени Парламенту мають право на відповідну компенсацію, яка гарантує їхню незалежність, також вони мають право безкоштовно користуватися всіма видами громадського транспорту, що встановлюється окремим федеральним законом. Розмір компенсації повинен відображати значення та особливості посади члена Парламенту, пов'язані з нею обов'язки та навантаження. Крім того, також повинен враховуватися ранг, наданий відповідно до виборчого мандату в межах

⁵¹ ARRÊTÉ du BUREAU n° 12/XV du 29 novembre 2017 relatif aux frais de mandat des députés. URL: https://www2.assemblee-nationale.fr/static/12_XV_Bureau_frais%20de%20mandat.pdf

⁵² Fiche n°7 La situation matérielle du député. URL: <https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/synthese/deputes-groupes-parlementaires/la-situation-materielle-du-depute>

⁵³ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>

Конституції, про що неодноразово зазначав Федеральний Конституційний Суд з моменту прийняття «Рішення про компенсацію» від 05 листопада 1975 року (2 BvR 193/74)⁵⁴.

Щомісячна компенсація члена Німецького Бундестагу базується на зарплаті судді Верховного Федерального Суду (окладна група R 6 згідно з Додатком IV до Федерального закону про зарплату⁵⁵, включаючи надбавку для суддів та прокурорів у верховних федеральних судах). Компенсація членам парламенту становить **10 083,47 євро** (11 667,84 дол., 499 383,85грн), тобто основний розмір заробітної плати парламентаря. Президент Палати отримує щомісячну компенсацію, що дорівнює означеній сумі, його заступники отримують половину цієї місячної суми, а голови комітетів, слідчих комісій та Парламентської контрольної групи отримують 15 відсотків від цієї суми (Закон про членів Парламенту (AbgG) § 11 Розділ IV Компенсація членам парламенту⁵⁶).

Щомісячна компенсація членам Парламенту коригується щорічно 1 липня⁵⁷ і наразі становить **11 833,47 євро** (13 692,81 дол., 586 052,60 грн) від 01.07.2025. Така депутатська винагорода підлягає оподаткуванню податком на прибуток. Однак, щороку відбувається коригування парламентської винагороди, що базується на змінах розрахунків індексу номінальної заробітної плати, розрахованого Федеральним статистичним відомством, які керівник Федерального статистичного відомства подає Голові Німецького Бундестагу до 31 березня щороку. Окрім компенсації, в рамках доплати на офіційні представницькі витрати передбачено неоподатковувану компенсацію витрат. І така компенсація також щорічно коригується 1 січня наступного за поточним роком з урахуванням вартості життя та наразі становить **5 349,58 євро** (6 190,13 дол., 264 937,94 грн) на місяць. Ця компенсація має покривати всі витрати, понесені під час виконання повноважень представницького мандата витрат, починаючи від офісу виборчого округу та житла в Берліні до канцелярського приладдя в окрузі та витрат на підтримку виборчого округу (серед яких, оренда офісу, офісне обладнання, меблі в межах округу тощо). Окрім цієї допомоги, члени Парламенту мають право на мебльований офіс у будівлі Бундестагу (Парламенту Німеччини), площа якого наразі становить 54 квадратні метри, для кожного члена та його персоналу, включаючи засоби зв'язку та меблі. Члени Парламенту також можуть користуватися службовими транспортними засобами в межах міста Берлін⁵⁸. Вони також отримують безкоштовний залізничний проїзний, та відшкодування витрат на внутрішні авіаперельоти, здійснені ними під час виконання своїх обов'язків. Також для виконання своїх повноважень члени Парламенту можуть отримувати річні компенсаційні виплати в межах до

⁵⁴ Rechtsprechung. BVerfG, 05.11.1975 - 2 BvR 193/74.
URL: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BVerfG&Datum=05.11.1975&Aktenzeichen=2%20BvR%20193/74>

⁵⁵ Anlage IV - Bundesbesoldungsgesetz (BBesG). Anlage IV. URL: https://www.buzer.de/Anlage_IV_BBesG.htm

⁵⁶ Abgeordnetengesetz (AbgG). URL: <https://www.buzer.de/gesetz/2348/a33269.htm>

⁵⁷ Aufwandsentschädigung für die Abgeordneten des Deutschen Bundestages.
URL: https://www.bundestag.de/abgeordnete/mdb_diaeten/mdb_diaeten-214848

⁵⁸ Abgeordnete. Amtsausstattung. URL: https://www.bundestag.de/abgeordnete/mdb_diaeten/1334-260792

12 000 євро (13 885,51 дол., 594 300 грн), призначені на покриття офісного і бізнес-приладдя та комунікаційного обладнання. При цьому, новообрані члени Парламенту також отримують **255,65 євро** (295,81 дол., 12 661,06 грн) на місяць протягом першого року своєї робочої каденції в Бундестазі. Станом на 1 квітня 2025 року на виконання допоміжної парламентської роботи для штатного персоналу на кожного парламентаря передбачено **26 650 євро** (30 837,41 дол., 1 319 841,25 грн) на місяць як витрати на персонал. До пенсійного забезпечення депутатів також додається 2,5% від депутатської винагороди за кожен рік депутатської діяльності.

Відповідно до §1 Федерального Закону про пенсії Федерального Президента⁵⁹, якщо Федеральний Президент залишає посаду після закінчення терміну повноважень або раніше з причин, пов'язаних зі здоров'ям, він отримує почесну пенсію, що дорівнює його офіційному окладу, за винятком компенсації витрат. Тобто, після закінчення президентських повноважень Федеральному Президенту довічно виплачується повна сума його останньої заробітної плати, а також зберігаються можливість відшкодування витрат на утримання офісу, персонал та службовий автомобіль після завершення каденції з державного бюджету. Як зазначено на сайті Федерації платників податків Німеччини⁶⁰, Федеральний канцлер наразі отримує щомісячну офіційну зарплату орієнтовно **22 083 євро** (25 552,81 дол., 1 093 660,5 грн), неоподатковувану надбавку на покриття витрат у розмірі приблизно **12 271 євро** (14 199,09 дол., 607 721,27 грн) на рік.

Федеральні міністри разом з доплатами в зв'язку з виконанням посадових обов'язків отримують заробітну плату **17 990 євро** (20 816,69 дол., 890 954,75 грн) на місяць, також мають право на щорічну неоподатковувану доплату у розмірі орієнтовно **3681 євро** (4 259,38 дол., 182 301,52 грн). Кожен, хто пропрацював на посаді федерального міністра щонайменше чотири роки, отримує пенсію в розмірі **4 990 євро** (5 774,05 дол., 247 129,75 грн) на місяць. З кожним додатковим роком роботи на посаді міністра в Уряді пенсія збільшується на **430 євро** (497,5 дол., 21 295,75 грн) на місяць та може досягати до **12 908 євро** (14 936,18 дол., 639 268,7 грн).

Ізраїль

Заробітні плати членів Кнесету, спікера Кнесету та голів комітетів та голови опозиції Кнесету, а також міністрів і Прем'єр-міністра визначаються як заробітні плати високопосадовців. Розміри заробітної плати високопосадовців визначаються спеціальним Громадським комітетом Кнесету, який наділений відповідними повноваженнями відповідно до Закону про Кнесет №5754-1994 (статті 53, 55)⁶¹. Правове регулювання заробітної плати, пільг, пенсій та

⁵⁹ Gesetz über die Ruhebezüge des Bundespräsidenten. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bpr_sruhebezug/BJNR004060953.html

⁶⁰ Die Finanzierung der Bundesminister. URL: <https://www.steuerzahler.de/aktion-position/politikfinanzierung/bundesminister/>

⁶¹ ת"ד-1994. הכנסת חוק. הכנסת חוק. URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law00/72263.htm

особливостей виходу на пенсію (з обмеженнями і без таких) визначені Законом про імунітети і права⁶².

Разом з тим, відповідно до Закону про заробітну плату членів Кнесету №5761-2001⁶³ Громадським комітетом приймаються резолюції (в разі прийняття рішення комітету Кнесетом, такі рішення набувають статусу резолюції) про затвердження розмірів заробітної плати членів Кнесету (встановлення компенсацій та виплат) в зв'язку з парламентською діяльністю відповідно до річного бюджету (п. «а» ч.1 статті 55 Закону). Водночас якщо член Кнесету використав увесь свій річний бюджет на парламентську діяльність, то усі понаднормові витрати будуть утримані з його заробітної плати (стаття 27 Закону про заробітну плату). Серед витрат членів Кнесету, які Законом визначені як такі, що покриваються за рахунок державного бюджету (станом на останні зміни в бюджеті Кнесету на 2025 рік) можуть бути наступні:

1) відшкодування витрат на проїзд, переліт, а також витрати на транспортний засіб (власний), що експлуатується ним зі службовою метою (стаття 16, Розділ 3 Закону). Для Голови Кнесету та голів комітетів і спеціальних комісій Кнесету передбачені відповідні компенсування транспортних витрат (стаття 17 Розділ 3 Закону). Якщо член Кнесету не має власного транспортного засобу, то він має право на відшкодування дорожніх витрат у фіксованій сумі **1084 шекелів** щомісячно (згідно з відкоригованим рішенням про бюджет Кнесету на 2025 рік) (342,76 дол., 14 588,91 грн). Відшкодування проїзду члена Кнесету платною дорогою встановлюється у розмірі **15 шекелів** (4,74 дол., 201,88 грн) на один проїзд, при цьому прилад контролю за проїздом такою дорогою має бути встановлений за рахунок Кнесету;

2) витрати на проживання членів Кнесету та витрати на проживання спікера Кнесету в Ізраїлі також компенсуються Кнесетом. Водночас якщо член Кнесету проживає у Єрусалимі, то його приватна квартира не може визначатися як службова; компенсуванню підлягають і витрати на облаштування орендованого житла згідно квитанцій про оплату та звітності перед фінансовим підрозділом Кнесету.

3) витрати на проживання за кордоном та в готелях Ізраїлю, оренда житла, одяг, фінанси та проживання компенсується, якщо подорож здійснюється на запрошення Спікера Парламенту або глави іноземної держави. Водночас компенсуванню підлягають витрати на переліт та готель для нього та його дружини, у випадку, якщо вона приєднається до нього (доплата у розмірі 40% від зазначеної суми для його чоловіка/дружини) протягом подорожі.

Доплати членам Кнесету до основного посадового окладу, що становить **44 176 шекелів** (13 968,30 дол., 594 538,28 грн) на місяць, (відповідно до останніх змін до бюджету Кнесету на 2025 рік), а для спікера Кнесету **55 812 шекелів** (17 647,56 дол., 751 140,22 грн) на місяць, можуть бути встановлені наступні:

⁶² 1983-ג'תשמ, (מיחודות ומשלחות לאומיים-בין ארגונים) יתר זכויות חסינויות חוק URL: https://www.nevo.co.il/law.html/law01/157_001.htm

⁶³ 2001-א'התשס (21 מ'ס תיקון) הכנסת חברי שכר חוק URL: https://fs.knesset.gov.il/15/law/15_lsr_300399.pdf

1) доплати, якщо член Кнесету, який є представником Кнесету в Комітеті з відбору суддів, він має право на доплату до річного бюджету в розмірі **30 626 шекелів** на рік (9 683,84 дол., 412 176,96 грн) або **2 552,16 шекелів** щомісячно (806,98 дол., 34 347,99 грн);

2) доплати, якщо міністр або заступник міністра є також і членом Кнесету, у розмірі **62 527 шекелів** (19 770,82 дол., 841 513,38 грн) на рік або **5210,58 шекелів** щомісячно (1 647,57 дол., 70 126,07 грн). Сюди ж можуть входити доплати витрат на кореспонденцію **5913 шекелів** на рік (1 869,67 дол., 79 579,52 грн);

3) оплата праці парламентських радників (до 3 радників членів Кнесету) становить **9868 шекелів** щомісяця (3 120,23 дол., 132 807,49 грн);

4) якщо член Кнесету є лідером опозиції, то бюджет фінансуватиме витрати, понесені ним як лідером опозиції на заходи, у розмірі, що не перевищує **31 809 шекелів** на рік (10 057,90 дол., 428 098,25 грн). Посадовий оклад лідера опозиції становить **49 850 шекелів** на місяць (15 762,40 дол., 670 901,24 грн), що приблизно дорівнює посадовому окладу міністра;

5) член Кнесету має право на щорічний бюджет у розмірі **3000 шекелів** на рік (948,59 дол., 40 375,20 грн);

6) новий член Кнесету має право на доповнення до свого річного бюджету в розмірі **11 731 шекелів** (3 709,3 дол., 157 880,49 грн) протягом перших 12 місяців свого терміну повноважень одноразово і якщо він отримав таке доповнення та повернувся на іншу службу (посаду) в тому ж Кнесеті – він не отримуватиме його повторно.

Рішенням про заробітну плату Президента Держави №5742-1982⁶⁴ визначено, що Президенту Держави Ізраїль має виплачуватися щомісячна заробітна плата у розмірі **64 564 шекелів** (20 414,91 дол., 868 928,14 грн). Як зазначено в доповненнях до згаданого рішення, для розрахунку оновленої зарплати Президента держави станом на 01 тевету 5 775 року (на 01 січня 2025 року) має враховуватися середня зарплата, яка була б станом на 20 тевету 5774 року (1 січня 2024 року). Станом на 2025 рік заробітну плату Президенту не було збільшено. Також Президенту Ізраїлю виплачується доплата до заробітної плати відповідно до правил та ставок, що застосовуються до державних службовців (п.2 рішення). Заробітна плата Президента вираховується з урахуванням середньої заробітної плати по Державі, а також із урахуванням положень Закону про національне страхування⁶⁵. Держава надає у користування на час повноважень Президенту Ізраїлю резиденцію в місті Єрусалим, а також закордонну резиденцію, які утримуються за рахунок держави. Також держава покриває витрати на госпіталізацію та медичне обслуговування, в разі необхідності, а також його дружині та дітям до 18 років.

Постановою Уряду про зарплати міністрів та заступників міністрів №5742-1982⁶⁶ визначені базові посадові оклади для:

⁶⁴ המדינה נשיא משכורת החלטת 1982-ב"תשמ, URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/316_002.htm

⁶⁵ 1995-ה"תשנ, [משולב נוסח] הלאומי הביטוח חוק URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/039_002.htm

⁶⁶ 1982-ב"תשמ, שרים וסגני שרים שכר החלטת URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/244_005.htm

- Прем'єр-міністра встановлено в розмірі **55 812 шекелів** на місяць (17 647,56 дол., 751 140,22 грн);

- Міністра – встановлено в розмірі в розмірі **49 850 шекелів** на місяць (15 762,40 дол., 670 901,24 грн);

Прем'єр-міністр має право на додаткові витрати за рахунок Державного казначейства для всіх наступних випадків: витрати на проживання та оформлення документів, що виникають у зв'язку з виконанням обов'язків Прем'єр-міністра поза резиденцією Прем'єр-міністра в Єрусалимі (навіть якщо їх виконує його дружина/чоловік, а також витрати на участь його дружини/чоловіка в офіційному або державному заході, конференції чи делегації, що виникають у зв'язку з виконанням обов'язків Прем'єр-міністра в Ізраїлі або за кордоном). Крім того, Прем'єр-міністр може облаштовувати державну резиденцію за рахунок державного бюджету, за умови, що його приватна резиденція не утримується за рахунок Казначейства. Витрати на одяг та інші, пов'язані з цим витрати, необхідні для здійснення представницьких повноважень (для себе та свого чоловіка/дружини), також компенсуються згідно з рахунками-фактурами в сумі, що не може перевищувати **85 034 шекелів** на рік (26 887,46 дол., 1 144 421,59 грн). Міністр, офіс якого знаходиться в Тель-Авіві-Яффо, а місце проживання якого знаходиться на відстані понад 40 км від нього, має право на відшкодування витрат на оренду квартири в місці, яке не є віддаленим. Таким же правом користуються і заступники міністрів. Відповідно до положень Постанови Уряду міністру та заступнику міністра виплачується щомісячна винагорода у розмірі **1 330 шекелів** (420,54 дол., 17 899,67 грн)⁶⁷.

Казахстан

Положення про заробітну плату, пільги та компенсаційні виплати Президенту Республіки Казахстан та членам Парламенту (Мажилісу і Сенату) не визначені в Конституції Республіки Казахстан⁶⁸. Заробітна плата Президента визначається згідно з Конституційним законом Республіки Казахстан «Про Президента Республіки Казахстан»⁶⁹. Забезпечення діяльності Президента визначене главою V цього Закону. Так, відповідно до статті 28 Закону державне забезпечення, обслуговування та охорона Президента та його сім'ї здійснюються за рахунок державного бюджету. В статті 29 Закону визначено, що заробітна плата Президента визначається відповідно до законодавства, також Президенту надається щорічна оплачувана відпустка, що становить 45 календарних днів. Положеннями статті 30 Закону визначено, що на період виконання повноважень Президента, така особа забезпечується резиденціями на території Казахстану, квартирою в столиці Казахстану та державною дачею. Президент забезпечується автотранспортом спеціального призначення, спеціально облаштованими

⁶⁷ שיפוטית משרה נושא, הכנסת חברי, שרים סגני, שרים, הממשלה ראש, המדינה נשיא (השלטון ברשויות משרה לנושאי וגמלאות משכורות בינוני 29 - ה"התשפ בתמוז ג' ליום 2025 מעודכן, ומשנהו ישראל בנק נגיד, המדינה מבקר URL: https://m.knesset.gov.il/Activity/Legislation/documents/salaries_benefits.pdf

⁶⁸ Қазақстан Республикасының Конституциясы. Қазақстан Республикасы Президентінің ресми сайты. URL: https://www.akorda.kz/kz/official_documents/constitution

⁶⁹ Қазақстан Республикасының Президенті туралы Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 26 желтоқсандағы N 2733 Конституциялық заңы. URL: https://www.akorda.kz/ru/official_documents/constitutional_laws/o-prezidente-respubliki-kazahstan

літаками і гелікоптерами, іншими видами спеціальних транспортних засобів; житлове та транспортне обслуговування Президента та його сім'ї здійснюється в межах компетенції Управління справами Президента, Служби державної охорони, Комітетом національної безпеки; медичне та санаторно-курортне обслуговування Президента та членів його родини здійснюється в межах компетенції Управління справами Президента; Президент забезпечується спеціальними засобами зв'язку Службою державної охорони; на увесь час діяльності Президента формується його особиста бібліотека та особистий архів Президента. Усі колишні Президенти мають звання экс-Президента (частина перша статті 34 Закону). Забезпечення обслуговування экс-Президента здійснюється також за рахунок державного бюджету. Крім того, рішенням чинного Президента встановлюється довічна пенсія в розмірі 80% від посадового окладу Президента та може бути підвищена з урахуванням підвищення посадового окладу чинного Президента. Крім того, экс-Президент забезпечується довічно квартирою, державною дачею з необхідним обслуговуванням, особистою охороною, персональним автомобілем з водіями, безкоштовним проїздом в межах держави, медичним обслуговуванням та санаторно-курортним лікуванням. Офіційна заробітна плата Президента становить біля **10 400 000 тенге** на рік (20 402,51 дол., 868 400 грн)

На здійснення Президентом своєї діяльності в бюджеті 2025 року⁷⁰ передбачено **19 336 313 тенге** (37 933,58 дол., 1 614 582,14 грн).

Забезпечення та утримання палат Парламенту, фондів заробітної плати, пільг та компенсаційних виплат членів Парламенту Республіки Казахстан визначаються Конституційним законом Республіки Казахстан «Про Парламент Республіки Казахстан та статус його депутатів»⁷¹, Конституційним законом «Про систему оплати праці державних службовців, працівників організацій, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, та працівників державних підприємств» (Закон «Про систему оплати праці державних службовців»)⁷², Бюджетним кодексом⁷³, законом про державний бюджет на поточний фінансовий рік. Заробітна плата депутата залежить від його посади, стажу роботи, сімейного становища та інших факторів, і включає надбавки та премії. Матеріальне та фінансове забезпечення членів Парламенту Казахстану визначені статтею 30 Закону «Про Парламент Республіки Казахстан та статус його депутатів», зокрема депутати, які проживають за межами столиці, забезпечуються комфортним та облаштованим житлом з державного житлового фонду та відповідно до норм, встановлених законом, за умови безоплатного

⁷⁰ 2025 – 2027 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2400000141>

⁷¹ Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z950002529>

⁷² Азаматтық қызметшілерге, мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен ұсталатын ұйымдардың қызметкерлеріне, қазыналық кәсіпорындардың қызметкерлеріне еңбекақы төлеу жүйесі туралы. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1500001193>

⁷³ Қазақстан Республикасының Бюджет кодексі. Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 15 наурыздағы № 171-VII Кодексі. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2500000171>

користування протягом терміну їхніх повноважень; кожен депутат має право на проїзд, що відшкодовується з державного бюджету, до свого виборчого округу; депутату оплачуються відрядження для виконання завдань Парламенту; депутати забезпечуються автомобільним транспортом в межах столиці Республіки Казахстан, а також лікувально-оздоровчі та санаторно-курортні послуги, які здійснюються у порядку, встановленому Президентом Республіки Казахстан. Крім того, депутату Парламенту щомісяця після закінчення терміну його повноважень, а також у разі його відставки чи розпуску Парламенту, виплачується допомога в розмірі його середньомісячної заробітної плати до працевлаштування або досягнення ним пенсійного віку, але не більше трьох місяців із дня припинення його повноважень. Безпосередньо розміри заробітних плат (посадових окладів) депутатів обох палат Парламенту Республіки Казахстан визначені Постановою Уряду «Про затвердження єдиної системи оплати праці працівників для всіх органів, що утримуються за рахунок державного бюджету» (документ з грифом «Для службового користування» яким позначено, що додатки з конкретними коефіцієнтами для розрахунку зарплат високопосадовців (депутатів, міністрів) не публікуються у відкритому доступі)⁷⁴. Тому, враховуючи загальний бюджет на утримання Парламенту та його апарату (обох палат, включно з заробітними платами депутатів та членів Сенату), у 2025 році становить **8 млрд тенге** (15 694 234,95 дол., 668 000 000 грн) з розрахунків відповідно до додатків Закону «Про бюджет Республіки Казахстан на 2025-2027 роки». Тобто, відповідно до Закону «Про систему оплати праці державних службовців» встановлено базовий посадовий оклад у розмірі **176 970 тенге** (347,18 дол., 14 777 грн) для державних службовців, однак враховуючи інші доплати і керівну посаду (вислуга років, може варіюватися **від 500 000 тенге** (980,89 дол., 41 750 грн) **до 800 000 тенге** (1 569,42 дол., 66 800 грн), також передбаченими компенсаційними витратами на одного члена Парламенту в 2025 році до **1 200 000 тенге** (2 354,14 дол.). Посадові оклади міністрів складають орієнтовно **6,6 - 6,8 млн тенге** (12 947,74 – 13 340,10 дол., 551 100 – 567 800 грн) на рік.

Китай

В Китайській Народній Республіці (КНР) відповідно до Конституції, вищим органом державної влади є Всекитайські народні збори (ВКНП) (стаття 2 Конституції) – однопалатний парламент, який формально приймає закони, змінює Конституцію та обирає чи призначає найвищих посадовців; між пленарними сесіями його повноваження здійснює Постійний комітет ВСНП. Виконавчу гілку очолює Державна рада або Уряд на чолі з Прем'єром, що є підзвітним Постійному комітету.

Всекитайські народні збори (ВКНП) складаються з 2977 народних представників, обраних від провінцій, автономних районів, міст центрального підпорядкування та збройних сил. Законом про депутатів ВКНП і місцевих

⁷⁴ Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын барлық органдар үшін қызметкерлерге еңбекақы төлеудің бірыңғай жүйесін бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 16 қазандағы № 646 Қаулысы («Қызметтік мақсатта ғана» деген белгісі бар. Деректер базасына енгізілмеген). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=36826091

народних зборів⁷⁵ визначено, що народні представники не отримують державної зарплатні. Натомість Закон встановлює матеріальну підтримку для виконання депутатських повноважень через бюджетні видатки на дорожні та транспортні витрати, проживання й харчування під час поїздок, організаційно-методичні та інформаційні витрати, а також компенсації за втрату заробітку для осіб без фіксованого доходу. При цьому витрати на діяльність представників закладаються в місцевий бюджет відповідного рівня і мають використовуватися виключно для виконання представницьких обов'язків. В Законі також не визначено жодного стандарту розмірів цих виплат, визначення розмірів окладу покладено на місцеві органи, що мають утримувати депутатів.

Натомість Президент, Члени Постійного комітету та члени Державної ради (Віце-прем'єри й міністри) є державними службовцями, відповідно до Розділу 12 Закону про державних службовців⁷⁶. Статтею 79 цього Закону передбачено базову заробітну плату (посадовий оклад), статтею 80 – стимулюючі доплати, субсидії та премії, субсидії та компенсаційні доплати на житло та медичне обслуговування тощо, інші соціальні виплати відповідно до державних норм – статтею 82. Відповідно до статті 1 Повідомлення Державної ради № 22 від 2006 року про реформування системи оплати праці⁷⁷ державних службовців структура базової заробітної плати державних службовців скоригована з поточних компонентів посадового окладу, серед яких доплати за ранг, за вислугу років. Посадовий оклад відображає розмір посадових обов'язків державного службовця. Одна посада відповідає одному стандарту оплати праці, з різними стандартами оплати праці для керівних посад. Державні службовці отримують відповідний стандарт оплати праці відповідно до своєї посади. Оклад за ранг відображає результати роботи та стаж державного службовця. Кількість рангів державного службовця наразі становить 27. Кожен рівень посади відповідає кільком рангам, і кожен ранг має кілька розрядів оплати праці. Ранг та розряд оплати державних службовців визначається на основі посади, моральних якостей, результатів роботи та стажу. Як і всі державні службовці, вищі посадовці Уряду можуть отримати одноразову річну премію, розмір якої становить їхню базову заробітну плату. Інформація про заробітні плати міністрів та членів ВКНП є обмеженою у доступі, однак орієнтовні дані про заробітні плати високопосадовців КНР станом на 2025 рік з відкритих джерел обраховуються наступним чином⁷⁸: Президент, Прем'єр-міністр, Голова Постійного комітету ВКНП, Голова Центральної військової комісії є посадовими особами національного рівня, тобто належать до першого рангу. Стандарт

75

中华人民共和国全国人民代表大会和地方各级人民代表大会代表法.

URL: <https://law.pkulaw.com/chinalaw/30c304c0b89c9e5cbd9b.html>76 中华人民共和国公务员法. URL: https://www.stats.gov.cn/gk/tjfg/xgxfzg/202503/t20250310_1958920.html77 国务院关于改革公务员工资制度的通知 国发〔2006〕22号. URL: https://www.gov.cn/zhengce/content/2019-03/19/content_5375052.htm

78

关于调整机关工作人员基本工资标准的实施意见.

URL: <http://www.xr.gov.cn/flash/fujian/2019/2019fujian/%E6%99%8B%E6%94%BF%E5%8A%9E%E5%8F%91%E5%BC%882018%E5%8912%E5%8F%B7.pdf>

заробітної плати посадових осіб національного рівня дорівнює **9 280 юанів** (652,07 дол., 27 840 грн) на місяць. Доплата за ранг відповідно може дорівнювати: **7 109 юанів, 7 631 юанів, 8 153 юанів, 8 675 юанів, 9 197 юанів, 9 719 юанів**. Таким чином заробітна плата посадових осіб національного рівня може дорівнювати від **16 389 юанів** на місяць (1 151,59 в доларах США, 49 167 в гривнях) до **18 999 юанів** (1 334,98 дол., 56 997 грн) на місяць.

Віцепрем'єр-міністри та державні радники належать до заступників національного рівня, їх заробітна плата становить **7 240 юанів** (508,72 дол., 21 720 грн) на місяць, разом з окладом за ранг вона може варіюватися від **12 777 юанів** на місяць (897,79 дол., 38 331 грн) до **16 528 юанів** (1 161,35 дол., 49 584 грн). Міністри належать до посадовців провінційного та міністерського рівня, їхній стандарт заробітної плати становить **5 670 юанів** на місяць, що разом з окладом за ранг може дорівнювати від **9 652 юанів** (678,21 дол., 28 956 грн) до **14 295 юанів** в місяць (1 004,45 в дол., 42 885 грн).

Японія

Відповідно до статті 49 Конституції Японії⁷⁹ депутати обох палат Парламенту отримують з державної скарбниці належну річну платню. Суми річної заробітної плати депутатів Парламенту визначені в Законі про заробітну плату, витрати на відрядження та надбавки членів Парламенту⁸⁰. Відповідно до цього Закону: Спікер кожної палати отримує **2 170 000 єн** на місяць (12 198,15 дол., 520 800 грн), заступники спікера отримують **1 584 000 єн** на місяць (8 904,09 дол., 380 160 грн) і депутати отримують **1 294 000 єн** на місяць (7 273,92 дол., 310 560 грн). При цьому Законом передбачені спеціальні пільги та додаткові виплати для членів Парламенту. За змістом статті 9 Закону про заробітну плату, витрати на відрядження та надбавки членів Парламенту витрати членів Парламенту на кореспонденцію, комунікацію, транспорт, перебування забезпечуються в межах **1 000 000 єн** на місяць (5 621,27 дол., 240 000 грн). Голова, заступники і депутати мають право отримувати спеціальні проїзні квитки для залізниці та авіаквитки без оплати тарифів за правилами, визначеними палатами та в межах бюджету (видача квитків через систему «авіаквиток-замінник» або обмінні документи з урахуванням виборчого округу). Відповідно до статей 10, 11 Закону про заробітну плату, витрати на відрядження та надбавки членів Парламенту посадові особи кожної палати (за винятком голів постійних комітетів) отримують інші парламентські витрати в межах бюджету під час сесії Парламенту, однак, сума не повинна перевищувати **6000 єн** на день (33,73 дол., 1 440 грн). Депутат та його/її сім'я мають право на відшкодування за нещасний випадок згідно з правилами, що визначаються у результаті консультацій між головами обох палат (ст. 8-2 Закону про заробітну плату, витрати на відрядження та надбавки членів Парламенту). В разі смерті члена Парламенту його родині виплачується сума, що відповідає його 16-ти місячним зарплатам, а у випадку коли смерть пов'язана з виконанням обов'язків і за умови, що не застосовується інше відшкодування, додається спеціальна одноразова

⁷⁹Constitution of Japan. URL: https://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html

⁸⁰ 国会議員の歳費、旅費及び手当等に関する法律. URL: <https://laws.e-gov.go.jp/law/322AC1000000080>

допомога у розмірі що відповідає його 4 місячним зарплатам (ст.12 та ст. 12-2 Закону про заробітну плату, витрати на відрядження та надбавки членів Парламенту»).

Заробітні плати Прем'єр-міністра, міністрів та інших членів Уряду визначаються в Законі про оплату праці посадових осіб зі спеціальним статусом⁸¹. В додатках Закону визначено, що на 2025 рік місячна зарплата Прем'єр-міністра становить **2 038 000 єн** (11 456,14 дол., 489 120 грн), міністра – **1 486 000 єн** (8 353,20 дол., 356 640 грн), Віце-міністра, заступника головного секретаря Уряду та парламентського віце-міністра – **1 426 000 єн** (8 015,93 дол., 342 240 грн) на місяць. Також означеним Законом визначається обов'язкова компенсація для всіх вище названих категорій осіб при нещасних випадках під час виконання службових обов'язків або при поїздки на роботу.

Відповідно до статті 88 Конституції, усе майно Імператорського дому належить державі, а всі витрати, пов'язані з діяльністю Імператора та Імператорської родини, включаються до державного бюджету і підлягають обов'язковому затвердженню Національним парламентом. Детальний порядок такого забезпечення встановлюється Законом про економіку Імператорського Двору⁸².

Південна Корея

До високопосадовців в Республіці Корея можна віднести: Президента, що Конституцією⁸³ визначається як глава держава та виконавчої гілки влади, депутатів Національних зборів – органу законодавчої влади, яких за Конституцією не може бути менше, ніж 200 чоловік (на сьогодні склад Національних зборів становить 330 депутатів) та Прем'єр-міністра і членів Уряду (Державної Ради), яких призначає Президент.

Питання, що стосуються виплат винагороди та інших виплат членам Національних зборів, регулюються Законом «Про винагороду членів Національних зборів»⁸⁴. Відповідно до цього закону кожному члену Національних зборів виплачується щорічна винагорода у розмірі **108 000 000 вон** (74 595,48 дол., 3 164 400 грн). Спікеру та віце-спікеру Національних зборів виплачується добова винагорода у розмірі **20 000 вон** (13,81 дол., 586 грн) за кожен день їхньої роботи в Національних зборах, а членам Національних зборів виплачується добова винагорода у розмірі **20 000 вон** (13,81 дол., 586 грн) за кожен день їхньої участі в засіданнях комітетів. Членам Національних зборів передбачаються виплати дорожніх витрат та витрат на проживання, коли члени Національних зборів збираються в Національних зборах відповідно до положень Національних зборів, публічного оголошення чи закону, або під час службових поїздок відповідно до резолюції Національних зборів чи Постійного комітету, чи розпорядження Спікера Національних зборів. Якщо член Національних зборів

⁸¹ 特別職の職員の給与に関する法律. URL: <https://laws.e-gov.go.jp/law/324AC0000000252>

⁸² 皇室經濟法. URL: <https://laws.e-gov.go.jp/law/322AC0000000004>

⁸³ Constitution of the Republic of Korea, Republic of Korea. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/7145>

⁸⁴ 법령 > 본문 > 국회의원보수에관한법률 | 국가법령정보센터. URL: <https://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=3875#0000>

отримав травму під час виконання своїх обов'язків, то йому відшкодовуються повні медичні витрати. Якщо він стає інвалідом внаслідок травми, то йому виплачується еквівалент шести місяців витрат як співчуття. У разі смерті члена Національних зборів сума, еквівалентна шестимісячним річним витратам, виплачується його родині.

Відповідно до додатку 32 до Правил про винагороду державних службовців⁸⁵, станом на 2025 рік річна заробітна платня Президента Республіки Корея дорівнює **262 581 000 вон** (181 364,41 дол., 7 693 623,30 грн); відповідно до додатку 32 до тих же Правил, заробітна платня Прем'єр-міністра станом на 2025 рік – **203 565 000 вон** (140 602,12 дол., 5 964 454,50 грн), міністрів – **149 692 000 вон** (103 392,10 дол., 4 385 975,60 грн). Окрім того Президент, Прем'єр-міністр та міністр мають право на загальні для всіх державних службовців надбавки та спеціальні виплати: місячні надбавки, надбавки за вислугу років, сімейні виплати, фіксовану оплату харчування, премію на свята та негрошові пільги: офіційна резиденція, службовий транспорт, охорона, медичне обслуговування. Місячна надбавка визначена відповідно до додатку 15 до Правил про винагороду державних службовців в розмірі: **3 200 000 вон** (93 760 дол., 2 210,24 грн) на місяць для Президента, **1 720 000 вон** (1 188 дол., 50 396 грн) на місяць для Прем'єр-міністра, **1 240 000 вон** (856,47 дол., 36 332 грн) на місяць для міністра. Доплата за вислугу років надається в залежності від років (враховується весь загальний строк знаходження осіб державній службі незалежна від рангу чи посади): менше 2 років: 10% від місячної зарплати; менше 5 років: 20%; менше 6 років: 25%; менше 7 років: 30%; менше 8 років: 35%; менше 9 років: 40%; менше 10 років: 45%; більше 10 років: 50%. Спеціальні сімейні виплати, що надаються всім державним службовцям, включаючи міністрів та Прем'єр-міністра, визначаються відповідно до Правил про винагороду державних службовців та додатків до них у розмірі: подружжю чоловіка та жінки без дітей – **40 000 вон** на місяць (27,63 дол., 1 172 грн); особі чи подружжю з однією дитиною – **50 000 вон** на місяць (34,53 дол., 1 465 грн); особі чи подружжю з двома дітьми – **80 000 вон** на місяць (55,26 дол., 2 344 грн); особі чи подружжю з трьома чи більше дітьми – **120 000 вон** на місяць (82,88 дол., 3 516 грн); особам з утриманцем без подружжя чи дітей – **20 000 вон** на особу на місяць (13,81 дол., 586 грн). Як і всім державним службовцям, Прем'єр-міністру та міністрам виплачується фіксована щомісячна допомога на харчування у розмірі **130 000 вон** (89,79 дол., 3 809 грн)⁸⁶.

Відповідно до Закону «Про колишніх президентів» окрім пенсії, Президент залишає за собою право на безкоштовні медичне обслуговування, оплату надання офісних приміщень, транспортних засобів, дорожні витрати під час офіційних відряджень тощо, фінансову підтримку пам'ятних проектів

85

공무원보수규정.

URL: <https://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=279317&ancYd=20251104&ancNo=35838&efYd=20251104&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202&ancYnChk=0#AJAX>

86 법령 > 본문 > 공무원수당 등에 관한 규정 | 국가법령정보센터.

URL: <https://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?ancNo=&ancYd=&ancYnChk=0&efGubun=Y&efYd=20250807&lsiSeq=273057&ncwJoYnInfo=Y&vSct=AJAX�>

(будівництво меморіальної зали колишнього президента та меморіальної бібліотеки, впорядкування матеріалів, пов'язаних із колишніми президентами тощо)⁸⁷.

Сінгапур

У Конституції Республіки Сінгапур⁸⁸ визначені положення, якими передбачена винагорода за діяльність посадовців (Президент, Прем'єр-міністр, Спікер Парламенту).

Відповідно до частин другої та третьої статті 22J встановлено, що будь-яка особа, яка здійснює функції Президента відповідно до Конституції, має право протягом будь-якого періоду виконання нею цих функцій на таку винагороду, яку Законодавчі збори (Парламент) можуть затвердити відповідним законом. Витрати на утримання Президента або будь-якої особи, яка виконує функції Президента Сінгапуру, можуть бути витрачені з Консолідованого фонду та виплачуються з нього протягом перебування такої особи на посаді Президента. Відповідно до статті 41 Конституції Сінгапуру спікер Парламенту може отримати таку заробітну плату, яку може визначати Парламент, і ця зарплата виплачується спікеру також з Консолідованого фонду і не може бути зменшена протягом перебування його на посаді. Згідно частиною 3 статті 42 Конституції заступнику Спікера також виплачується така зарплата або допомога, яка визначена Парламентом також виплачується з Консолідованого фонду протягом перебування його на посаді.

Щодо винагороди членів Парламенту, то статтею 67 Конституції встановлено, що Законодавчі збори можуть законом передбачити положення про винагороду членів Парламенту. Поточні розрахунки зарплат міністрів Сінгапуру викладено в Білій книзі під назвою «Зарплати для дієздатного та відданого Уряду»⁸⁹, яка була представлена та схвалена Парламентом у 2012 році та наразі використовується як основа для встановлення зарплат. Річна заробітна плата Президента Сінгапуру становить **1 540 000 сінгапурських доларів** на рік (1 203 126,58 дол., 51 209 158 грн). Річна заробітна плата з Прем'єр-міністра Сінгапуру становить **2 200 000 сінгапурських доларів** на рік (1 718 752,26 дол., 73 155 940 грн). Міністр початкового рівня в Сінгапурі отримує зарплату в розмірі **1 100 000 сінгапурських доларів** на рік (859 376,13 дол., 36 577 970 грн). Член Парламенту отримує грошову винагороду у розмірі **192 500 сінгапурських доларів** на рік (150 390,82 дол., 6 401 144,75 грн). Базовий посадовий оклад міністра початкового рівня (MR4) у Сінгапурі становить **55 000 сінгапурських доларів** на місяць (42 968,81 дол., 1 828 898,5 грн) (без врахування доплати за здійснення ними повноважень).

⁸⁷

전직대통령예우에관한법률.

URL: <https://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EC%A0%84%EC%A7%81%EB%8C%80%ED%86%B5%EB%A0%B9/%EC%98%88%EC%9A%B0/%EC%97%90%EA%B4%80%ED%95%9C%EB%B2%95%EB%A5%A0>

⁸⁸ Constitution of the Republic of Singapore 2020 REVISED EDITION. (This revised edition incorporates all amendments up to and including 1 December 2021 and comes into operation on 31 December 2021). URL: <https://sso.agc.gov.sg/act/cons1963#pr1->

⁸⁹ White Paper. Salaries for a Capable and Committed Government Cmd.1 of 2012 dated 10 January 2012. URL: https://www.nas.gov.sg/archivesonline/government_records/record-details/e5fd8a9c-d634-11e5-b8bb-0050568939ad

У Сінгапурі міністри Уряду мають встановлені класи від М4 (наймолодший) до М1 (найстарший). Міністр MR4 може отримати три змінні компоненти при розрахунку заробітної плати: річна змінна складова (РЗС) – це місячна зарплата; індивідуальна премія за результативність – це заробітна плата за 3 місяці за хороші результати; національна доплата – це заробітна плата за 3 місяці, якщо досягнуто національних цілей. Ці цілі оцінюються за чотирма рівнозначними показниками: 1) реальний медіанний темп зростання доходу громадян Сінгапуру; 2) реальний темп зростання доходу громадян Сінгапуру з найнижчим 20% доходом; 3) результат за зменшений рівень безробіття громадян Сінгапуру за період; 4) зростання реального ВВП.

Таким чином, загалом 20 місяців оплати праці міністра дорівнюють **1 100 000 сінгапурських доларів** на рік (859 376,13 дол., 36 577 970 грн), з яких **715 000 сінгапурських доларів** на рік (558 594,48 дол., 23 775 680,50 грн), є фіксованою сумою, а решта – змінною. Тоді як міністр початкового класу MR4 може отримувати заробітну плату починаючи з **46 750 сінгапурських доларів** на рік (36 523,49 дол., 1 554 563,72 грн).

Заробітна плата члена Парламенту відповідно до Білої Книги «Зарплати для дієздатного та відданого Уряду» була прирівняна до міністерських заробітних плат, тобто визначена на рівні MR4, і складає **1 100 000 сінгапурських доларів** (859 376,13 дол., 36 577 970 грн) на рік, і відповідно **91 666 сінгапурських доларів** (71 614,16 дол., 3 048 142 грн) на місяць. Натомість інші доплати і компенсаційні витрати передбачені для членів Парламенту Сінгапуру були суттєво скорочені, зокрема річна компенсація для здійснення парламентської діяльності була скорочена до **192 500 сінгапурських доларів** на рік (150 390,82 дол., 6 401 144,75 грн), а щорічна допомога рівня NSMP та NMP скорочена до **28 900 сінгапурських доларів** на рік (22 578,15 дол., 961 003,03 грн).

Законом про парламентські пенсії⁹⁰ регламентовано порядок виходу на пенсію та виплати пенсії державним службовцям після служби на посадах членів Парламенту Сінгапуру, міністрам, прем'єр-міністру, спікеру Парламенту та інших посад центральних органів влади Сінгапуру, відповідно до часу їх перебування на посаді. Особливістю Закону про пенсії є обов'язкова умова виходу на пенсію, зокрема у віці 55 років в разі безперервного 8-річного або 9-річного стажу як члена Парламенту і розмір такої пенсії може становити 1/27, 1/30, 1/324 або 1/360 річної заробітної плати на посаді члена Парламенту Сінгапуру на місяць.

Висновки

У цьому дослідженні проаналізовано питання розміру заробітних плат, а також передбачених законодавством найвищих соціальних гарантій і монетизованих пільг для членів парламентів, голів та членів урядів, глав держав

⁹⁰ Parliamentary Pensions Act 1978 2020 REVISED EDITION (This revised edition incorporates all amendments up to and including 1 December 2021 and comes into operation on 31 December 2021). URL: <https://sso.agc.gov.sg/Act/PPA1978?WholeDoc=1>

посадових осіб держав, що здійснюють найвищі представницькі функції, у таких державах, як держави G7 – США, Канада, Велика Британія, Японія, Німеччина, Франція, Італія, а також державах-членах Європейського Союзу, в інституціях Європейського Союзу та інших державах, серед яких: Республіка Казахстан, Держава Ізраїль, Південна Корея, Сінгапур, Китай.

За результатами дослідження встановлено, що:

1. Держави, що за формою правління є монархіями, відзначаються чинником особливостей формування витрат на королівські (імператорські) потреби, відзначаються традицією формування головного фінансового документу держави, де для глави держави не передбачено заробітної плати (Японія, Бельгія, Велика Британія).

2. У державах G7 і, зокрема, державах-членах Європейського Союзу, на рівні Конституції визначено заробітну плату (винагороду) за офіційну діяльність, пов'язану з виконанням представницького мандату, а також дуже детально законодавчо закріплено забезпечення соціальні гарантії в частині пільг та компенсаційні механізми діяльності посадових осіб, а також після здійснення ними своєї діяльності в частині умов та особливостей виходу на пенсію із збереженням частини цих гарантії вже під час перебування на пенсії. Тобто, в низці держав присутній чинник особливого правового регулювання означених соціальних гарантії та окремого соціального забезпечення, як то спеціальні закони, кодекси або акти законодавства, де визначені спеціальні доплати, монетизовані компенсаційні пільги, спеціальні пільги та гарантії після виконання повноважень (США, Канада, Велика Британія, Ізраїль, Німеччина, Франція, Італія).

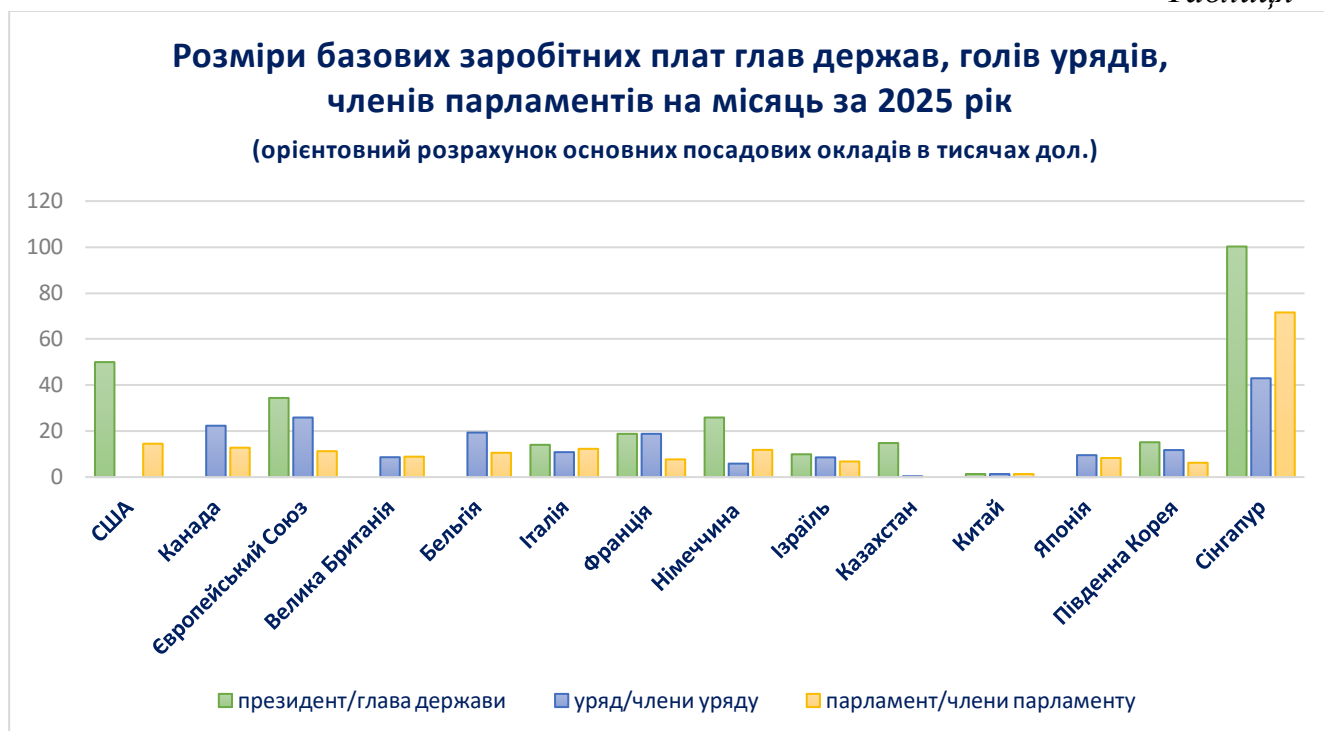
3. Серед держав Центральної та Східної Азії поряд із чинником обмеженості джерел нормативно-правового регулювання характерним є узагальнення підходів і механізмів щодо визначення розмірів посадових окладів або визначенням складових витрат у зв'язку зі здійсненням повноважень представницького мандата чи визначення загальнодержавного рівня заробітної плати для посадовців найвищого рівня (Китай, Казахстан).

4. В інших державах Східної Азії навпаки встановлені прозорі тарифні сітки, що є чинником чіткого визначення та формування заробітної плати члена Парламенту чи члена Уряду, що включає базовий посадовий оклад, доплату за вислугу років, ранг державного службовця, доплату за здійснення організаційних і представницьких функцій (Японія, Південна Корея).

5. Особливим чинником для держав Південно-Східної Азії є динамічність підходу та визначення розмірів заробітних плат (винагород). У порівнянні з іншими державами, Президент, керівник Уряду та члени Парламенту в значній мірі більше забезпечені як розмірами винагород за здійснення своїх організаційних та представницьких функцій, зокрема цьому передую концептуальний підхід у визначенні, нарахуванні винагород, а також умови та особливості пенсійного забезпечення означеного кола осіб соціальними, медичними та іншими гарантіями.

Узагальнені відомості щодо базових розмірів посадових окладів глав держав, урядів та членів парламентів подані в Таблиці.

Таблиця

**Дослідницька служба
Верховної Ради України**

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.

При підготовці матеріалів було використано інформацію із бази ECPRD. Відповідні матеріали не призначені для використання у власних наукових дослідженнях.